вже у 20 ст. вбили сотні мільйонів людей і мало хто думав про їх душу. Більше того, тих хто організовував масові вбивства назвали видатними особистостями, або хорошими менеджерами (Леніна, Сталіна, Гітлера, тощо…) замість того, щоб назвати їх «душегубами». Але, як ми вже відмітили вище, «душа», як унікальний, неповторний світ окремої людини, втратила своє значення і цінність. Але над тим «попрацювали» не тільки політики, але й філософи, які проголошували відносність всього, крайній суб'єктивізм, нігілізм і цинізм. Особливо, цим відзначились так звані «постмодерністи», які виступили проти всіх Абсолютів, тим самим, внесли свій вклад у руйнування Вертикального виміру людського буття, а – відповідно і «Духу». Людині залишили її тіло і його потреби, а «душу» віддали психологам, психіатрам і політикам, а також «масовій культурі» з її примітивізмом і культом задоволень... І психіатри, політики і поп-зірки добре заробляють на духовній і душевній пустоті людей. В той же самий час, люди тому і йдуть до психіатрів, що відчувають цю пустоту, відсутність смислу у житті. Г. Гессе у статті «Про душу» писав: «Сьогодні у людей мало, або зовсім нема душі… Вони втратили душу у світі грошей, машин, недовіри. Їм треба знову знайти її, інакше вони захворіють і будуть мучитись… І треба повертатись не у дитинство, не у первісний стан, а вперед – до особистості, до відповідальності, до свободи», тобто – до духовного життя. Тільки «духовне» життя може наповнити душу «Великими смислами», які пов'язані з прилученням індивіда до Всезагального, Універсального, Спів-буттєвого, з виходом за межі прагматичного, егоїстичного життя. І тут велика роль філософів у роз'ясненні і популяризації цього. Тільки це може дати надію по виходу з кризи, у якій опинилося людство.

Таїса Кириленко (Київ)

ВИМІРИ ДУХОВНОСТІ ЛЮДИНИ У ВИКЛИКАХ СУЧАСНОСТІ

Потреба в дослідженнях, присвячених проблемам активізації внутрішніх резервів людини, її потенційних можливостей пов'язана з прагненням уникнення духовного занепаду в умовах важких життєвих ситуацій, пошуком орієнтирів для подолання дисгармоній світу і себе як особистості. Важливим орієнтиром на сьогодні є вияв духовності. Духовна складова може навіть розглядатись серед пріорітетних причин війни. Сучасне трактування духовності,ї ї міждисциплінарні дослідження можна представити в актуальних напрямах:- розуміння духовності як результату долучення до загально людських цінностей, культури, прихованих сенсів, смислів; – розуміння духовності через визначення ситуативних і особистісних факторів, що сприяють її виникненню, розвитку. Такі напрями вивчення духовності є основою визначення векторів виміру духовності людини і ,зокрема, в психологічних дослідженнях особистості.

Важливо виокремити аналіз духовності особистості в емпіричному вимірі сьогодення. Мова має йти про особливості переживання духовної кризи в аспекті саморегуляції особистості за показниками співвідношення складників

саморегуляції з екзистанційним вакуумом, що зумовлює пошук орієнтирів допомоги особистості в боротьбі за її духовний світ, за духовний спротив бездуховності.

Актуальним емпіричним виміром духовності виступають і питання її аналізу як важливого чинника подолання важких психічних станів, використовуючи з цією метою духовні практики як духовну підтримку життєстійкості особистості, звертаючись до її духовного потенціалу.

Заслуговує на увагу виокремлення ще одного важливого виміру духовності особистості в аспекті її благополуччя, оскільки ,на сьогодні в площині наукових пошуків фіксується багатозначність в розумінні пояснення духовності і благополуччя як взаємовпливаючих вимірів. Так, феномен духовності розкривається через творчу здатність людини творити себе і світ в нових цінностях, чеснотах на шляху до самореалізації, самовдосконалення, самоосмислення проявів гармонії життя, переживаючи і радість ,і страждання, вибудовуючи психологічне благополуччя.

Саме психологічне благополуччя тісно поєднане з мірою позитивного функціонування людини як особистості, мірою задоволеності собою і своїм життям.

Проте, залишаються відкритими питання – як досягається благополуччя? Чи представлена в ньому духовність? Чи є вона координатою її виміру? Чи зростає благополуччя зі зростанням духовності? Чи позитивне функціонування людини сприяє напряму її духовному надбанню?

Потік страждання, яким заповнений сьогодні світ, і в українському просторі, зокрема, може свідчити про неминучість шляху страждання як для духовного зростання особистості, так і для отримання відчуття благополуччя, яке треба виборювати. Ці прояви – піднесення в самовдосконаленні – страждання від неможливості його здійснення, –нарешті – гармонія, в прямому і зворотному порядку, вказують на суперечність їх і єдність, на наявність чи пошук такого комплексного виміру – духовне благополуччя, що може стати предметом поглиблених наукових розвідок з метою відкриття нових шляхів допомоги людині в сучасному світі.

Марія Фідровська (Харків)

ДО ПИТАННЯ ПЕРШОПОЧАТКУ ДУШІ. ХРИСТИЯНСЬКІ НАГОЛОСИ

Коли ми говоримо про душу, ми не можемо уникнути питання про те, що являється її сенсом, першопочатком її сутності, які речі є природніми та корисними для душі та яким сенсам нашого світу треба слідувати для духовного здоров’я.

На сьогодні ми звикли, що ми, наша душа є синонімом інтелекту, більш того розвинена людина є синонімом інтелекту. Всім відома назва нашого виду Homo sapiens, тобто людина розумна. І цінність раціональності для нашого суспільства важко переоцінити. Дійсно, розум є найважливішим, коли ми